

BIËNNALE

Kunst in de Heilige Driehoek

ALS JE 'T MIJ VRAAGT...

In 2017 werd voor de eerste keer in Oosterhout de Biënnale Kunst in de Heilige Driehoek gehouden. Een pretentieuze ontmoeting tussen drie indrukwekkende historische kloosters en hedendaagse kunst van hoog niveau. In dit najaar volgt de tweede editie met als thema: Hoop. Cock Gorisse, een van de initiatiefnemers, vertelt over wat er komt kijken bij de organisatie. Zij is de samensteller van de 'Oosterhoutbijbel': 'Oosterhout, niet van gisteren'.

Door: Hans van der Pijlt
Foto: Wim Vermeeren

Met bakken valt het uit de lucht. Er is koffie en we worden omgeven door boeken. Ruim uitzicht op de herfstige tuin. Langharige poes loopt hunkend naar een aai om ons heen. Als ze te weinig aandacht krijgt, vlijt ze zich behaagziek goed zichtbaar op de vensterbank. "Moet je dat nou zien," grinnikt bazinnetje Cock Gorisse. Van de hectiek die de organisatie van tweede 'Biënnale Kunst in de Heilige Driehoek' is nog niets zichtbaar. Cock vertelt over het evenement.

Aan het eind van dit jaar is het allemaal al weer achter de rug. Van 12 september tot 18 oktober. Dan is de eerste editie al weer drie jaar geleden. Als het ritme van een Biënnale aangehouden was, zou dat voor de zuster Norbertinessen van Sint Catharinadal in 2021 twee feesten in een jaar betekend hebben. Het 750 jarig bestaan én de Biënnale. Beetje teveel van het goede.

Cock is voorzitter van het bestuur van de Stichting Kunst in de Heilige Driehoek. In die functie is zij eindverantwoordelijk voor het geheel. "Als

bestuur stellen wij het kader en zijn we voorwaardenscheppend en ondersteunend bezig. Wij zoeken niet zelf de kunst of de kunstenaars uit. Dat doen onze curatoren. Dat werk eist ervaren professionals. De Stichting heeft voor deze Biënnale Hendrik Driessen en Rebecca Nelemans kunnen contracteren. Mensen die hun sporen in de kunstwereld verdiend hebben. Voor de meer zakelijke kant van de organisatie is het bestuur verantwoordelijk." De contacten met de kloosters, de geldschietters, de communicatie, de p.r., het educatieve programma, de samenwerkingspartners, de logistiek in de ruimste zin van het woord, de vrijwilligersorganisatie en niet te vergeten het werven van curatoren komt allemaal op het bordje van de Stichting.

Religie of kunst?

De Heilige Driehoek is van oudsher ook een centrum van kunst en cultuur. Kloosters hadden niet alleen boerderijen, maar hielden en houden zich bezig met kalligrafie, restauratie van gobelins, handschriften en boeken, muziek, het bewerken van leer en het maken van kerkelijke gewaden. Er woonden musici, schrijvers, schilders en architecten. In Oosterhout vervaardigde reliëkhou-

Cock Gorisse: 'de Biënnale is meer dan een op zichzelf staande gebeurtenis'

ders vind je nu terug in Museum Catharijneconvent in Utrecht. Maar de Benedictijnen hebben hun abdij al verlaten en het aantal zusters loopt ook gestaag terug. Kunst en kunstenaars dreigen te verdwijnen. De Kloosterdriehoek is een beschermd stadsgezicht en heeft de status van monument. Uit de behoefte om zoveel mogelijk cultureel erfgoed te bewaren is de Stichting Kunst in de Heilige Driehoek in het leven geroepen. Ze wil zowel de kunst als het kloosterkarakter van het gebied zoveel mogelijk bewaren. De muur om het domein van de Benedictinessen draagt daar ook een steentje aan bij. De eerste drie edities van de biënnale hebben als thema's geloof, hoop en liefde, elementaire christelijke waarden. In 2017 was liefde het thema, het meest concrete van de drie. Dit jaar is dat de hoop.

Galerie of Biënnale?

Op een Biënnale is geen kunst te koop. Het is geen galerie. Een deel van het werk dat op de Biënnale te zien is kan ofwel via een galerie ofwel rechtstreeks bij de kunstenaar gekocht worden. De kunstenaar die op een Biënnale exposeert wordt betaald voor exposeren, of voor het bedenken en maken van nieuw werk. Maar er moet veel geld op tafel komen. Dat is duidelijk. Deels komt dat uit de entreegelden. De gemeente Oosterhout draagt bij. Het Mondriaanfonds. Brabant-C en het Prins Bernhard Cultuurfonds vallen zeker onder de fondsen die de Stichting aanschrijft. Maar dergelijke fondsen stellen hoge eisen. De curatoren moeten kwalitatief hoogstaande kunst selecteren. Dat lukt alleen als ze hun sporen in de kunstwereld verdiend hebben. De kunstenaars moeten liefst een 'mix' zijn van leeftijd, geslacht, stijl enzovoorts. Omdat iedere curator zijn eigen visie en netwerk heeft, wordt bij iedere Biënnale naar een andere curator gezocht.

Kerk of kroeg?

In een kloostergebied gaat het natuurlijk ook over kerk en spiritualiteit. Dom Bellot, de architect van de Sint-Paulusabdij, een Franse Benedictijn, had met dat ontwerp grote invloed op de Amsterdamse School. De schrijver Frederik van Eeden liet zich in de kapel van de Paulusabdij dopen. Sint-Catharinadal is het oudste klooster van ons

land. Ook vandaag spelen de kloosters zeker hun rol: zuster Hildegard van de Onze Lieve Vrouweabdij vertaalde vorig jaar een belangrijk werk van een van de grootste theologen/filosofen van de wereld, John Zizioulas. (Lachend:) En nu praten we nog niet eens over de Biënnale! Hoe mooi het hier allemaal is, zien de bezoekers eigenlijk zelf wel. Maar goed, nu de kroeg, want we moeten natuurlijk ook logistiek aan alles denken. We moeten ons voorbereiden op veel bezoekers, ook van ver. Een weiland huren in de omgeving voor voldoende parkeerruimte. Die wei zal na afloop wel hersteld moeten worden. Voor Oosterhouters is het sowieso verstandiger om per fiets te komen. Er is onvoldoende horecagelegenheid in de buurt van de kloosters om voor zoveel mensen in de behoefte aan koffie, drank en lunches te voorzien. Samengevat is voor de Biënnale van alles nodig. Niet alleen om dorst te lessen en honger te stillen, maar ook tafels, stoelen, kassa's, bestek, serviesgoed, koelkasten, koffiezetapparaten enz. Schommelende w.c.-wagens zoals bij sommige sportevenementen of popconcerten zijn natuurlijk uit den boze. Keurige toiletten dus. Het ligt in de bedoeling dat de gemeente zoveel mogelijk meeprofiteert van het evenement en daarom worden zoveel mogelijk plaatselijke ondernemers ingehuurd.

Beroepskrachten of vrijwilligers?

Beide. Professionele krachten heb je voor een aantal onderdelen nodig. Curatoren moeten dus om allerlei redenen kunstkenner van naam zijn. Verder stellen exposeren, verpakken en transporteren van (internationale) kunstwerken hoge eisen. Met de gezondheid van de bezoekers kan onverwachts ook iets misgaan. Daarom is er een speciale EHBO-ruimte ingericht en is er tijdens de openingsuren permanent een gediplomeerde EHBO'er aanwezig. Verder zijn er allerlei aspecten van administratief niveau en vergunningen, eisen van privacy, brand- en verkeersveiligheid waar je op professioneel niveau aan moet voldoen. Zo'n 150 vrijwilligers worden ingezet: in de shop, als parkeerwachters, kassières, suppoosten, er is

een klusploeg en natuurlijk zijn er rondleiders. Alle vrijwilligers worden speciaal opgeleid. Zij moeten niet alleen op de hoogte te zijn van de exposanten en de geëxposeerde kunst, maar bij wijze van spreken ook het Biënnalegebied als hun broekzak kennen. Die training betaalt de organisatie. Net als de hesjes waaraan de gidsen te herkennen zijn. Gelukkig doen veel vrijwilligers voor de tweede keer mee.

Eigen houtje of rondleidingen?

Zowel het een als het ander. Iedereen kan op eigen gelegenheid rondkijken. Er zijn ook verschillende soorten rondleidingen. Van groepen tot speciale rondleidingen voor doven en slechthorenden. Een geheel verzorgde dag is mogelijk: rondleidingen plus lunch en drankje. Deze keer zijn ook passe-partouts verkrijgbaar. Zeker aan te bevelen voor de inwoners van Oosterhout en omgeving. Verder zorgen we ervoor dat de site op orde is. Het drukken van de catalogus wordt nog een hele klus. Om te zorgen dat die op tijd in de shop ligt, moeten tekst plus foto's van de kunstwerken al een paar weken voor de opening bij de drukker liggen.

De stilte van kloosterlingen of veel bezoekers?

We willen graag veel mensen laten genieten van de kunst. Maar ook om uit de kosten te komen moet het evenement ruime aandacht krijgen en veel bezoekers trekken. Een professioneel communicatiebureau ontfermt zich over de p.r., de social media, de pers in de ruimste zin van het woord. De zusters Norbertinessen hebben door hun wijngaard natuurlijk al veel aandacht in het land getrokken, maar dat levert voor de Biënnale niet automatisch meer bezoekers op. Druivenpubliek is een ander dan museumpubliek. De Biënnale is meer dan een op zichzelf staande gebeurtenis. Het kan een goede voedingsbodem zijn voor meer vormen van cultuurbeoefening. Een kweekvijver voor alle mensen die met kunst bezig zijn.

Tijdlijn Cock Gorisse

- 1944 Op 30 juni geboren in Oosterhout
- 1961 Eindexamen op het Mgr. Frencken College
- 1974 Eindexamen Cultureel Werk Sociale Academie Sittard, werkzaam in gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening in Sittard, Amsterdam, Arnhem en Oosterhout
- 1981 Eindexamen Voortgezet Sociaal-Psychologische opleiding Nijmegen
- 1986-1990 Studies cultuurwetenschappen en geschiedenis aan de Universiteiten van Tilburg en Utrecht
- 1988 Ontvangt Cruquiusprijs van de Stichting Industriële Archeologie
- 1990-heden directeur-eigenaar van Signifikant, bureau voor onderzoek en publicatie, uitgeverij. Publiceert meer dan 30 monografieën en een groot aantal artikelen en essays over historische en sociaal-culturele thema's.
- 1995 Promoveert bij prof. dr. Harrie van den Eerenbeemt tot doctor in de sociale wetenschappen
- 2006 Koninklijke onderscheiding: Ridder in de Orde van Oranje-Nassau
- 2009 Publicatie van 'Oosterhout, niet van gisteren, het standaardwerk over de geschiedenis van Oosterhout
- 2013 Cultuurprijs gemeente Oosterhout
- 1985-heden Actief in een groot aantal verenigingen en commissies als bestuurslid en/of voorzitter.